13.06.2013 г. / 20:50:20

Вяра

27.06 по еретическия, †14 юни по православния календар - Свети пророк Елисей. Свети Методий, патриарх Константинополски

Житие и чудеса на свети пророк Елисей (IX в. пр. Р. Х.)

Свети пророк Елисей. Фрагмент от стара сръбска стенопис. Косово, Сърбия

Свети пророк Елисей бил син на Сафат от коляното Рувимово. Родил се в град Авел-Мелох и бил велик чудотворец. Самото му рождение било съпроводено с чудесни явления: в град Силом, далеч от Иерусалим, имало златна телица, на която падналите в идолопоклонство израилтяни се покланяли като на Бог и принасяли жертви. В часа на Елисеевото

рождение бездушната телица заревала така силно, че я чули чак в Иерусалим. Всички много се дивели на това, а един свещеник, преизпълнен с Дух Свети, казал:

- Велик Божий пророк се е родил днес и той ще разруши истуканите и ще съкруши силните!

Когато Елисей достигнал пълнолетие, прекарвайки живота си в девствена чистота, за да угоди повече на Бога, Бог го призвал за пророческо служение. Това станало така. Веднъж Елисей орал земята с дванадесет рала волове. Пророк Илия, който по това време се намирал на планината Хорив и говорил с Бога, получил от Него повеление да помаже Елисей за пророк вместо себе си. И когато Елисей бил в полето, пророк Илия го наближил и хвърлил кожуха си върху него, и като му предал волята Господня, го нарекъл за пророк и му заповядал да го следва. Елисей начаса оставил всичко и бил готов с цялото си усърдие да следва светия Божий пророк Илия, но само измолил от него позволение за кратко да се завърне вкъщи и да се прости с баща си и майка си. У дома си той заклал воловете, с които орял, насякъл плуга и го запалил, и като опекъл на него воловете, раздал на хората и съседите си за угощение. После целунал баща си и майка си и незабавно последвал Илия, и му служел, поучавайки се от него на Божиите тайни. По Божията благодат той станал пророк, не по-малък от учителя и наставника си Илия. Когато на Бога било угодно да грабне раба Си Илия във вихрушка с огнена колесница на небето и да го пресели в рая, Илия запитал Елисей какъв дар желае от Бога, за да му го изпроси със своята молитва.

- Искай - казал Илия - каквото желаеш да ти направя, преди да бъда взет от тебе.

Елисей не поискал нещо земно и временно, защото, като оставил всичко заради Бога, не му било нужно нищо на

земята. Той не искал от Илия нито здраве за тялото си, нито дълги дни живот, защото, очаквайки да наследи вечния, не желаел дълго да пребивава във временния. Той си изпросил благодатта на Светия Дух, която била в Илия, да се преумножи в него самия.

- Пророческият дар и дарът за чудотворство, който е в тебе - казал той, - да бъде двойно върху мене, та да мога ония, които са заблудени и служат на Ваала, да поуча с пророческо слово, като потвърждавам наставленията си с чудеса и чрез това да ги обърна отново към единия истински Бог.

Илия се съгласил да изпълни искането, но с едно условие:

- Ако видиш как ще бъда взет от тебе, тъй ще ти бъде.

И ето, докато вървели и разговаряли, явила се огнена колесница и огнени коне, които ги разделили един от друг, и Илия се понесъл във вихрушка към небето. А Елисей гледал и викал:

- Отче мой, отче мой, колесница на Израиля и негова конница!

Накрая, когато вече не виждал огнената колесница, скрила се далеч във висините заедно с Илия, той почнал да плаче за него като за свой баща и раздрал дрехите си на две. Но ето че видял кожуха, който Илия хвърлил отвисоко и с който покрил Елисея, и приел това за знак, че духът Илиев е двойно върху него, и се утешил в своята печал. Той пазел кожуха при себе си като скъпоценно съкровище или като драгоценна царска дреха и с него извършил същото чудо, както Илия. За да премине река Иордан, той ударил с него по водата, тя се разделила на две и Елисей преминал по сухо. Пророческите ученици, живеещи в Иерихон, видели това чудо и се убедили, че Илиевият Дух е слязъл върху Елисей. Те излезли насреща

му и се поклонили до земята.

А Елисей спрял в Иерихон и останал там известно време. Градските жители дошли при него и рекли:

- Положението на града ни е добро, както сам виждаш; но водата е лоша и земята е безплодна!

Елисей поискал да му донесат нова чаша и да сложат в нея сол. Когато изпълнили това, той отишъл при извора на водата, хвърлил в него солта и казал:

- Тъй говори Господ: “Аз направих здрава тая вода; занапред няма да иде от нея смърт, ни безводие.”

След това Елисей тръгнал от Иерихон за Ветил, чиито жители - израилтяни, били отстъпили от Бога и се покланяли на идоли. Когато наближил града, посрещнали го малки деца, играещи край пътя, и като видели плешивата му глава, взели да му се присмиват и да викат:

- Върви, плешивецо, върви, плешивецо!

А Елисей се обърнал и като видял, че го следват, ги проклел в името Господне. Тогава от гората излезли две мечки и разкъсали четирийсет и две от децата, а останалите едва се спасили, като побягнали към града. С това наказание Божият пророк с праведен съд наказал ония деца за поруганието им и пресякъл живота им, та достигайки зрелостта, да не станат още по-лоши хора; а родителите им били наказани заради своето идолопоклонство и наред с това получили горчивото поучение да възпитават децата си в страх Божий и да ги учат благоговейно да почитат Божиите слуги.

От Ветил Елисей отишъл на планината Кармил, а оттам се завърнал в Самария.

По това време израилтяните започнали война против

моавците. Моавският цар, чиито земи изобилствали със стада, обикновено пращал ежегодно на израилския цар данък от сто хиляди овци и сто хиляди неостригани овни. Но след смъртта на израилския цар Ахав, моавският цар се отметнал и престанал да праща обичайния данък. Тогава Иорам, синът на Ахава, царуващ над Израиля в Самария и държащ нечестието на баща си, събрал цялата си войска и поискал помощ от Иосафат, благочестивия иудейски цар от Иерусалим, а също и от подчинения си едомски цар, и тръгнал против моавците през Едомската пустиня. Но по Божий промисъл сред полковете им бил и пророк Елисей. Седем дни вървели царете с полковете си и нямало вода нито за хората, нито за добитъка - всички изнемогвали от жажда. Иорам, израилският цар, казал с въздишка:

- Господ ни е събрал нас, трима царе, за да ни предаде в ръката на моавците.

А иудейският цар запитал:

- Няма ли тук пророк Господен, та чрез него да попитаме Господа?

Слугата на израилския цар им рекъл:

- Тук е Елисей, Сафатовият син, който поливаше вода на Илиевите ръце.

А царят Иосафат засвидетелствал за Елисей:

- У него има слово Господне.

И ето, тримата царе дошли при пророка, за да се помоли за тях на Господа, та Той да му открие какво ги очаква. Но Елисей рекъл на Иорам, израилския цар:

- Какво общо имаш ти с мене? Иди при пророците на баща си Ахава и на майка си Иезавел и тях питай какво ви очаква.

- Нима Господ - запитал със смирение Иорам - свика тук нас, тримата царе, за да ни предаде в ръката на моавци?

Елисей отговорил:

- Призовавам за свидетел Господа на силите, Комуто предстоя, че ако не почитах Иоасафа, благочестивия иудейски цар, не бих и погледнал тебе, идолопоклонника.

После Елисей поискал да му повикат гуслар. И докато гусларят левит дивно пеел Давидови псалми, Духът Господен слязъл върху Елисея и той пророкувал:

- Направете дълбоки ями, защото така казва Господ: няма да видите ни дъжд, ни вятър, а ямите ще се напълнят с вода, от която ще пиете вие и добитъкът ви, а моавците Той ще предаде в ръцете ви и ще ги победите, ще поразите всичките им укрепени градове, ще отсечете всички плодни дървета, ще заприщите всички извори с камъни и пръст и ще опустошите цялата моавска земя.

Думите на пророка се сбъднали. На сутринта, когато благочестивият иудейски цар Иосафат принасял жертва на Бога чрез свещенически ръце, хората видели да тече вода по едомския път. Отначало тя стигнала полковете на Иосафат и разливайки се по околностите, изпълнила всички ями и дупки в долината и земята се напоила с вода. Хората утолили жаждата си и с укрепени сили тръгнали против моавците и им нанесли тежко поражение. Те завладели цялата им земя и по повелението на пророка я разорили, а после с тържество се завърнали в своята страна.

Веднъж една от жените на пророческите синове с плач казала на Елисей:

- Твоят раб, мъжът ми, умря, а ти добре знаеш, че беше човек богобоязлив. Сега идва заемодавецът, комуто мъжът ми много

задлъжня, и не намира какво да вземе от мене, понеже нямам нищо. Затова иска да вземе за роби двамата синове, които ми останаха за утешение във вдовството и са ми по-скъпи от зеницата на окото.

Така горчиво плачела вдовицата пред пророк Елисей. (Според преданията тя била съпруга на пророк Авдий, управителя на дома Ахавов, който скрил от меча на Иезавел сто Божии пророци и ги издържал за своя сметка, поради което задлъжнял с цялото си имущество на заемодавци. Преди смъртта си той оставил жената и децата си на Божия промисъл, като им заповядал твърдо да се уповават на Господа). Пророкът се смилил над вдовицата и децата и рекъл:

- Какво да направя за тебе? Кажи ми какво имаш вкъщи?

Тя отговорила:

- Рабинята ти няма нищо, освен един съд с дървено масло.

Тогава Елисей казал:

- Иди поискай от съседите си колкото се може повече празни съдове и като се затвориш вкъщи със синовете си, наливай във всички тия съдове от своя и те ще се пълнят.

Вдовицата изпълнила заръката на Божия пророк. Тя събрала от съседите си празни съдове, поставила ги вкъщи, затворила вратата и наливала от елея в тях. Синовете помагали, подавали съдовете и сипвали в тях, а елеят от нейния съд не свършвал и се леел като от извор. Когато съдовете били напълнени, жената рекла на синовете си:

- Дайте още един съд.

Но децата казали, че няма повече празни съдове. Вдовицата с голяма радост побързала да иде при Божия човек и му разказала за това чудо. А Елисей ѝ наредил да иде и да

продаде дървеното масло и да плати дълга на мъжа си, а от остатъка да живее заедно със синовете си.

Случило се на свети пророк Елисей да минава през града Сонам. Една богата жена го поканила у дома си да яде хляб и с цялото си усърдие нагостила Божия човек. Пророк Елисей често минавал през тоя град, пътешествайки от Кармил за Иордан или Галгал, или до Иерихон и оттам обратно в Кармил. След тая покана той всякога се отбивал в дома ѝ да яде хляб, понеже тая жена била благочестива и добродетелна. Веднъж тя казала на мъжа си:

- Уверих се, че Божият човек, който често минава край нас, е свят. Нека му направим малка горница, да му сложим легло и маса, и стол и светилник, та като идва у нас, да си почива там.

Така и направили. И светият пророк всеки път, когато идвал в града, отсядал в тая горница. Веднъж, докато си почивал в нея, Божият човек размишлявал как да благодари на гостоприемната и добродетелна жена. Той пратил слугата си Гиезий да я повика. Когато тя влязла, пророкът казал:

- Ето, ти толкова се грижиш за нас; с какво мога да ти се отблагодаря? Имаш ли някаква молба към царя или княза, или военачалника?

Тя отговорила:

- Нямам никаква молба към тях, защото живея сред народа си.

Когато жената си отишла, светецът се обърнал към Гиезий за съвет, как да благодарят за благодеянията. Гиезий му отговорил:

- Тая жена няма деца, а мъжът е вече стар. Измоли от Бога да ѝ дари син и наследник.

Божият угодник така и сторил. Той се помолил горещо за тая жена и като получил извещение от Бога, наредил повторно да я повикат. Когато тя влязла и застанала на вратата, Божият човек казал, че ще зачене и ще роди син. Жената му се поклонила и сякаш невярваща от радост, го замолила да я увери в това. Светецът я убедил да вярва твърдо на думите му. Тя наистина заченала и по времето, което ѝ посочил Елисей, родила син. Едно лято, вече поотраснало, детето отишло при баща си в полето, където имало жътва. То постояло там и казало на баща си:

- Глава, глава ме боли!

Бащата наредил на слуги да отнесат болното дете вкъщи. То лежало до пладне в скута на майка си и умряло. Майка му го взела, отнесла го в горницата на пророка, положила го в постелята му, затворила вратата и повикала мъжа си. Без да му каже за смъртта на сина им, помолила да ѝ даде един слуга и ослица, за да иде при Божия човек в Кармил и да се върне. Мъжът я запитал:

- Защо ще отиваш при него? Днес не е нов месец, не е и събота.

(В тия дни при пророк Елисей, който живеел в планината Кармил, идвали хора за молитва и поучение.) Жената отговорила, че макар и да не е събота, нито нов месец, трябва да отиде и побързала при светеца. Когато наближавала планината, Божият човек я видял да идва и казал на слугата си Гиезий:

- Ето оная сонамка. Отиди и я посрещни, и я попитай: здрава ли е? Здрав ли е мъжът ѝ? Здраво ли е детето?

Тя рекла на Гиезий:

- Здрави сме.

Но когато дошла при Божия човек, паднала в нозете му. Гиезий понечил да я отстрани, но Елисей рекъл:

- Остави я, душата ѝ е огорчена, а Господ скри от мене и не ми яви.

- Исках ли аз от моя господар син? - промълвила жената. - Не го ли ти изпроси за мен от Бога? Не думах ли: недей ме лъга? И ето, днес синът ми умря.

Божият човек се смилил над нея и като дал тоягата си на Гиезий, наредил му по-скоро да иде и да я сложи върху лицето на детето. А майката на детето не се задоволила с това и като паднала в нозете на светия пророк, рекла:

- Жив Господ и жива ти душа! Няма да те оставя.

Тогава свети Елисей станал и тръгнал заедно с нея. Гиезий, който стигнал преди тях, сложил тоягата върху лицето на момчето, но то не проявило признаци на живот. Тогава тръгнал обратно, срещнал по пътя Божия човек и му казал, че отрокът не е възкръснал.

Накрая и самият свети пророк Елисей стигнал в града и влязъл в дома на жената. На леглото му в горницата лежало умрялото момче. Свети Елисей затворил вратата, помолил се на Господа, легнал върху детето, турил устата си върху неговите уста, очите си - върху неговите очи, и дланите си - върху неговите длани и взел да диша върху него и тялото на момчето се сгряло. Пророкът станал и започнал да ходи из горницата, а после пак се прострял върху детето. Така направил седем пъти и накрая момчето отворило очи. Елисей повикал Гиезия и му наредил да доведе майката на детето. Когато тя влязла, Елисей рекъл:

- Вземи сина си.

Жената паднала пред нозете му, приела сина си жив и радостно въздала хвала на Бога.

След това Божият пророк Елисей отишъл в Галгал - мястото, където през древността израилтяните преминали река Иордан по пътя си към обетованата земя. Тук останал дълго време. И ето, настъпил глад в тая страна. С пророка били и учениците му, които прекарвали живота си в подражание нему, в чистота и доброволна бедност, подобно на монасите при новата благодат. Божият човек с учениците си останал в едно безлюдно място. Елисей заповядал на слугата си да сложи на огъня голям котел и да сготви храна за пророческите ученици, а те били сто души на брой. Един от тях излязъл в полето да събере зеленчук и намерил едно диво растение, наречено колокинхида; то било много горчиво и затова го наричали земна жлъчка. Това растение е много вредно за здравето и макар да се употребява за лечение, в големи количества причинява смърт. Ученикът не знаел, че е опасно, и затова набрал пълен скут от него и го сипал в котела. Когато учениците започнали да ядат, веднага усетили горчилката и получили болки.

- Смърт има в котела, човече Божий! - уплашено викнали те към Елисей и престанали да ядат, понеже било невъзможно.

Елисей казал да сипят в котела малко брашно (не за да направи храната безвредна, а за да скрие чудодейството си) и храната станала приятна и безвредна, а учениците се наситили и оздравели.

По това време при светия пророк Елисей дошъл един благочестив човек от Ваалшалиша и донесъл двайсет ечемичени хлебчета от първата реколта. Божият човек наредил да раздадат хлебчетата на присъстващите. Но слугата възразил, че тия малки хлебчета няма да стигнат за сто души. Елисей му отговорил:

- Дай на човеците, нека ядат, защото тъй говори Господ: ще се наситят и ще остане.

И наистина, сто души се наситили и по думата Господня, изречена чрез устата на пророка, останало още много.

Военачалникът на сирийския цар - Нееман, се разболял от проказа. Той бил прославен с храбростта и военните си победи и затова царят много го почитал. Нееман боледувал дълго и не намирал лекари, които да го изцелят. Веднъж сирийските воини довели едно малко момиче от израилската страна и я дали да служи на жената на Нееман. Момичето било слушало от родителите си за пророк Елисей, за великите чудеса, които се извършват по молитвата му, и казало на господарката си:

- О, да отидеше моят господар при Божия пророк, който е в Самария, той щеше да снеме от него проказата!

Тия нейни думи жената предала на мъжа си Нееман. Той отишъл при царя и го помолил да го пусне в израилската земя, в Самария, при Божия пророк за изцеление. Царят не само му позволил да иде, но и пратил по него писмо до израилския цар Иорам, сина на Ахав. Нееман взел дарове за Божия човек - десет таланта сребро, шест хиляди златни монети и десет премени скъпи одежди. Когато стигнал в израилската земя, предал на цар Иорам писмото от своя господар. В него пишело: “От писмото, което ще получиш, знай, че пращам при тебе Нееман, моя слуга, за да го очистиш от проказата.” Иорам прочел писмото на сирийския цар и много се натъжил, раздрал дрехите си и казал:

- Нима аз съм Бог, да умъртвявам и съживявам, та праща при мене да снема от тоя човек проказата му? Не търси ли повод да почне война против мене?

Свети пророк Елисей, като научил, че царят е много огорчен

и е раздрал дрехите си, пратил да му рекат:

- Защо тъжиш и раздра дрехите си? Нека Нееман дойде при мене и да узнае, че има пророк Божий в Израиля.

Нееман с конете и колесниците си дошъл и спрял пред входа на Елисеевия дом. Светият пророк пратил слуга да му каже:

- Иди, потопи се седем пъти в Иордан и тялото ти ще стане каквото беше преди, и ти ще се очистиш.

Нееман се обидил на тия думи на пророка и си тръгнал с думите:

- Мислех, че той ще излезе, ще застане над мене, ще призове името на своя Бог, ще докосне с ръката си прокажените места и ще ги очисти, а той ми заповядва да ида до Иордан. Дамаските реки Авана и Фарфар не са ли по-добри от Иордан и всички израилски води? Нима не можех в тях да се окъпя и да се очистя?

И силно разгневен, Нееман си тръгнал от Самария. Но по пътя слугите му го посъветвали да послуша повелята на Божия пророк и казали:

- Ако пророкът ти беше казал нещо много трудно, не щеше ли да го направиш? А той рече само: окъпи се в Иордан и ще се очистиш, а ти и това не искаш да изпълниш.

Нееман послушал съвета на слугите си, отишъл при Иордан, слязъл от колесницата и седем пъти се потопил в реката, както му наредил Божият човек. И тозчас тялото му се очистило и той излязъл от реката бодър и здрав като юноша. Нееман се върнал със свитата си при Елисей и застанал пред него с думите:

- Сега зная, че по цялата земя няма друг Бог, освен у Израиля, затова приеми даровете на твоя раб.

И предложил на Божия човек златото, среброто и одеждите, които носел за него. Но пророкът отговорил:

- Жив Господ, Комуто служа, не ще взема нищо.

Нееман започнал да убеждава пророка да приеме даровете, но той бил непреклонен и нищо не взел.

Тогава Нееман се обърнал към него с молба:

- Позволи на твоя раб да вземе пръст, колкото може да се натовари на две мулета. Когато я докарам вкъщи, ще поставя жертвеник на Господа Бога Израилев, защото отсега нататък твоят раб не ще принася жертви на други богове, освен на Единия Истински Бог.

Свети Елисей му позволил да вземе исканото и го отпратил с мир. Когато Нееман си тръгнал, Гиезий, слугата на Божия човек, почнал да размишлява:

- Каква велика радост стори господарят ми на сириеца Нееман, а не взе от ръцете му ни един дар. Ще ида да го догоня и ще взема нещо от него.

И се затекъл след Нееман. Онзи, като видял, че Гиезий бърза да го настигне, слязъл от колесницата и тръгнал към него. Когато се срещнали, Гиезий рекъл:

- Господарят ми ме праща да ти кажа, че от Ефремовата планина при него дойдоха двама от пророческите синове и те моли да дадеш за тях един талант сребро и две премени дрехи.

Нееман рекъл:

- Вземи два таланта.

И веднага заповядал да сложат среброто в две торби и дал на Гиезия двама от слугите си да отнесат пратеното, дал му също и две премени дрехи. Гиезий се завърнал вкъщи по здрач, взел

даровете от слугите, скрил ги у дома си и се явил при господаря си. Елисей го запитал:

- Отде идеш, Гиезие?

- Никъде не е ходил твоят раб - отговорил Гиезий.

Тогава свети Елисей му казал:

- Нима сърцето ми не те придружаваше и не видя как оня човек се върна от колесницата си да те посрещне и как ти взе от него сребро и дрехи. И нима не зная, че с това сребро искаш да си купиш маслинови дървета и лозя, овци и волове, слуги и слугини? Нека Нееманова проказа се залепи за тебе и за цялото ти потомство во веки.

И Гиезий излязъл от Елисея, покрит с проказа и бял като сняг.

Веднъж пророческите синове казали на Елисей:

- Жилището, в което живеем при тебе, е тясно за нас. Да идем до Иордан, да вземе всеки от нас по една греда и да си направим жилище.

Пророкът им разрешил. Един от учениците кротко го поканил и той да иде с тях, като му казал:

- Стори милост, дойди и ти с твоите раби.

Божият човек тръгнал с тях. Когато стигнали Иордан и започнали да секат дървета, брадвата на някого паднала във водата. Той извикал: “Ах, господарю! Тя беше взета на заем”.

Божият човек го запитал къде е паднала брадвата и когато онзи посочил мястото, Елисей отсякъл парче дърво, хвърлил го във водата и брадвата веднага изплувала. Пророкът заповядал на човека да я вземе и той протегнал ръка и я взел. Толкова голяма сила била дадена на светия мъж, че можел да намали

естествената тежест на желязото така, че желязната секира да плава върху водата като лист.

Свети пророк Елисей виждал това, което ставало далеч от него, толкова ясно, сякаш било пред очите му. Сирийският цар, воюващ с израилтяните, много пъти се съветвал със слугите си как да устрои засада на израилския цар и посочвал едно или друго място, където да се разположи войска в засада. Но Елисей предвидил това и пратил да предупредят израилския цар с думите:

- Пази се да не минаваш през онова място, защото там са залегнали сирийци.

Царят изпратил да проверят дали е истина и като се уверил, бил предпазлив и не се приближавал до мястото. Но пък пращал воини, които внезапно нападали сирийците и ги поразявали. Случило се така няколко пъти. Като научил за това, сирийският цар се смутил и призовал слугите си:

- Кажете ми кой разкрива моите тайни на израилския цар и ме предава в ръцете му?

- Никой, господарю - отговорил един от слугите, - не идва от нас това! При израилтяните е пророк Елисей, който казва на царя им и ония думи, които говориш в спалнята си.

Царят наредил:

- Узнайте къде е тоя пророк! Ще пратя войници да го хванат.

Войниците разузнали и съобщили, че Елисей е в Дотаим. Царят пратил там конница, колесници и голям отряд войска, които през нощта обкръжили града. Рано сутринта слугата на Елисей, като излязъл от къщи и видял, че сирийските войски с множество коне и колесници са обсадили града, се спуснал към Елисей и извикал:

- Какво да правим, господарю мой?

Елисей отговорил:

- Не бой се, защото ония, които са с нас, са повече от ония, които са с тях.

И се обърнал към Бога с молитва:

- Господи! Отвори очите на Твоя раб, та да види силата Ти.

Бог отворил очите на слугата и той видял, че цялата планина е пълна с коне и огнени колесници около Елисея.

Елисей със слугата си излязъл от града и се запътил при сирийците, а те тръгнали насреща. Елисей се помолил на Господа и казал:

- Господи, порази ги със слепота.

Господ изпълнил молитвата на пророка. Тогава Елисей им рекъл:

- Не е тоя пътят и не е тоя градът. Вървете подире ми и ще ви заведа при човека, когото търсите.

И ги отвел в Самария. Когато стигнали, Елисей се обърнал с молитва към Бога:

- Господи, отвори им очите да видят къде се намират.

Господ им отворил очите и те видели, че са в Самария. Израилският цар научил за пристигането им и като ги видял, запитал Елисей:

- Да ги избия ли, отче?

Но светецът отговорил:

- Не ги избивай, защото не ти ги доведе и не ти ги плени с

оръжието си. Дай им хляб и вода, та да идат при господаря си.

Царят им приготвил голямо угощение и те яли и пили и били пуснати при своя господар, а после прекратили нашествията си в Израилевата земя.

Изминало доста време и сирийският цар Венадад започнал война с Иорам, израилския цар. Той събрал войската си и обсадил Самария, столицата на израилските царе, където тогава се намирал и свети пророк Елисей. В града настанал голям глад, тъй че най-бедните жители изяждали децата си. Веднъж израилският цар вървял по градската стена и до него се приближила жена, която викала:

- Помогни ми, господине, царю мой!

Царят ѝ отговорил:

- Ако не ти помогне Господ, как аз ще ти помогна? От гумното или от лина да ти дам препитание? Впрочем кажи какво искаш.

Тя започнала да се оплаква от друга жена и казала:

- Тая жена ми каза: дай твоя син да го изядем днес, а моя син ще изядем утре, и ние сварихме моя син и го изядохме. На другия ден ѝ казах: дай и ти сина си, да го изядем, но тя скри сина си.

Като чул ужасния разказ на жената, израилският цар раздрал дрехата си и страшно се прогневил на Божия пророк Елисей, задето го посъветвал да не се покорява на сирийския цар и да не предава града, а да очаква Божията помощ.

- Нека ме накаже Господ и още повече да ми стори, ако остане днес главата на Елисея! - викнал той в гняв.

И веднага бил пратен слуга да изпълни наказанието и да

отсече главата на пророка. А Елисей седял в дома си и израилските старци били с него.

- Знаете ли - казал той на старците, - че цар Иорам, синът на убиеца Ахав, който без вина уби Навутея, е пратил да ми вземат главата? Но затворете здраво вратата и не пускайте пратеника тук, докато не дойде господарят му, защото чувам и тропота от нозете на господаря му след него!

Още неизрекъл тия думи, дошъл царят и спрял пратеника, защото след злото си решение се разкаял и побързал да предотврати изпълнението на жестоката заповед, понеже знаел за светостта на пророк Елисей и за невинността му, а също и за всичките му благодеяния, сторени на израилското царство и на много хора. Той влязъл при пророка и рекъл:

- Ето каква голяма неволя ни е пратена от Господа! Какво да чакам занапред от Него? Ще предам града на сирийския цар и ще му се покоря, за да не умрем всички от глад: по-добре да му се подчиня и да останем живи, отколкото да се съпротивлявам и да загинем от глад.

Ала Елисей се обърнал към царя и всички присъстващи и казал:

- Чуйте словото Господне! Ето какво казва Господ: утре по това време при портите на Самария една мяра чисто брашно ще струва една сикла и две мери ечемик - една сикла.

Един от сановниците, най-приближеният на царя, на чиято ръка той се опирал, казал:

“- Ако Господ дори отвореше прозорци на небето, и тогава можеше ли да бъде такова нещо?”

- Ето, с очите си ще видиш това, но няма да ядеш от тоя хляб - отговорил му Елисей.

Царят се поуспокоил и се оттеглил в шатрата си. През нощта, когато Елисей се молел на Господа за освобождението на града, Бог пратил голям смут в сирийската войска: сирийците чули шум от оръжие и цвилене на коне сякаш от голяма войска и решили, че хетейският и египетският цар, наети от царя на Израиля, му се притичват на помощ с войските си.

- Да бягаме оттук - викали те, обзети от ужас.

И през нощта станали и избягали, като оставили шатрите, конете и ослите си и всичко, което имали в стана, спасявайки само живота си. В същата нощ при градските порти седели четирима прокажени и си говорели един другиму:

- Защо седим тук, очаквайки смъртта? Ако идем в града, ще умрем от глад, ако останем тук, пак ще умрем. Да идем в сирийския стан и ако не ни пощадят, по-добре да загинем от меч, отколкото да търпим непоносимите мъки на глада.

Станали и тръгнали към сирийския стан още по тъмно. Като влезли в стана, не намерили ни един човек; стигнали до края му, но не видели никого и много се чудели. Влезли в една шатра, яли и пили и взели оттам сребро, злато и дрехи, после отишли и ги скрили. Върнали се в друга шатра и от нея взели толкова, колкото можели да носят, и пак го скрили. После започнали да говорят един на друг:

- Не правим добре. Тоя ден е за радостна вест, а ние мълчим; ако останем тук до съмване, голям грях ще сторим, затова да побързаме в града и да съобщим в царския дворец.

Те отишли в града и като наближили градските порти, казали на стражата:

- Ходихме в сирийския стан, не видяхме там ни един човек и дори не чухме човешки глас; там са останали само вързани

коне и мулета, а шатрите стоят, пълни с богатства.

Незабавно известили царя. Той станал през нощта, събрал слугите си и като се усъмнил, рекъл:

- Ще ви открия коварния замисъл на сирийците против нас. Те са разбрали, че се мъчим от глад и жажда, затова са напуснали стана и са се скрили в полето, та като излезем от града, гонени от глада, да ни хванат живи и да влязат в града ни.

Слугите посъветвали царя да прати някого да види. Пратили двама конници, които отишли в стана на сирийците и като не намерили никого, тръгнали по следите им чак до Иордан. Пътят бил осеян с дрехи и оръжие, захвърлени от побягналите в страх сирийци. Пратениците се върнали и обадили на царя и народа. Хората хукнали и разграбили сирийския лагер и една мяра пшенично брашно и две мери ечемик се продавали за една сикла, както Господ рекъл чрез пророка. А оня сановник, на чиято ръка се опирал царят, получил заповед да застане при градските порти, за да пази реда. И ето, когато искал да се разпореди народът да не се тълпи при портите, тълпата го стъпкала и той умрял, както му предсказал Божият човек Елисей, задето не повярвал на Господнето слово, казано с пророческите уста, а противоречал: “Ако Господ дори отвореше прозорци от небето, и тогава не може да бъде такова нещо”.

Славен бил тоя велик Божий угодник и в други дивни пророчески дарования и деяния, както пространно се разказва в книга Царства. Той предсказал седемгодишния глад в земята на Израиля. Предвидил смъртта на сирийския цар Венадад, Елисей посочил, че сирийското царство ще премине в ръцете на Азаила. Той помазал Иуя - един от израилските князе - за царството и го подбудил да изтреби богоненавистния идолопоклоннически дом на Ахава. Иуй убил двамата царе

идолопоклонници: израилския цар Иорам и иудейския Охозия, внука на благочестивия цар Иосафат, който не подражавал на дядо си и изпаднал в нечестие. Той умъртвил Иезавел, нечестивата жена на Ахава, майката на Иорама, и избил всички Ваалови жреци и влъхви. Във всички тия дела му помагали благословията и молитвите на пророк Елисей. След смъртта на Иуя в Израил се възцарил синът му Иохаз, на свой ред наследен от Иоас, внука на Иуя. При царуването на Иоас, Божият човек Елисей пребивавал в Самария. Бидейки вече много стар, той се разболял. Цар Иоас дошъл да го навести и плакал над него, думайки:

- Отче мой, отче мой, колесница на Израиля и негова конница!

Елисей му казал:

- Вземи лък и стрели, отвори прозореца на изток, където е Сирия, и опъни тетивата.

Царят изпълнил това. Божият пророк сложил ръцете си върху неговите и казал:

- Пусни стрелата към Сирия.

Царят пуснал стрелата, а пророкът рекъл:

- Тая стрела е стрелата на Господнето избавление и ти ще победиш Сирия.

И пак наредил на царя да вземе лъка и стрелите:

- Удари стрелите в земята - казал пророкът.

Царят ударил три пъти и спрял. А Божият човек му се разгневил и рекъл:

- Трябваше да удариш пет или шест пъти, тогава щеше да разбиеш напълно сирийците, а сега ще ги поразиш само три

пъти.

Така, пророчествайки на царя, Елисей починал и бил погребан с почести. Пророк Елисей вършел чудеса не само приживе, но и след кончината си се проявил като чудотворец. Година след неговата смърт се случило така, че погребвали един човек извън града. В това време в израилската земя нахлули моавски пълчища. Придружителите видели неприятеля отдалеч и хвърлили тялото в една пещера. Това била пещерата, където бил погребан пророк Елисей. Щом се допрял до костите на пророка, мъртвият на часа оживял и като излязъл от пещерата, тръгнал към града.

Така Бог прославил Своя угодник и след смъртта. За всичко това на нашия Бог слава, чест и поклонение сега и всякога и во веки веков. Амин.

Тропарь, глас 4:

Во плоти ангел, пророков основание, вторый Предтеча пришествия Христова, Илия славный, свыше пославый Елисееви благодать, недуги отгоняти, и прокаженныя очищати: темже и почитающым его точит исцеления.

(Ангел в плът, основа на пророците, втори предтеча на Христовото пришествие, славният Илия, изпратил свише благодат на Елисей да премахва недъзи и да очиства прокажени; затова и на почитащите го дава изцеление.)

Ин тропарь пророка Елисея

глас 4

Иже во плоти Ангел/ и пророков начальнику свидетельствова, славный Елисее,/ дивны чудеса соделал еси, пророче,/ поспешеством Святаго Духа;/ силою Илиною исцелив водное естество,/ звери же погуби пожирающия,/ и

Неемана очисти,/ и вдовича сына воскресил еси,/ и всем чтущим тя даруй благодать и исцеление.

Кондак, глас 2:

Пророк Божий явился еси, сугубую благодать прием, воистинну достойную тебе, Елисее блаженне: Илии бо был еси совсельник, с ним же Христу Богу молися непрестанно о всех нас.

(Явил си се Божий пророк, приел двойна благодат, наистина подобаваща на теб, Елисее блажени; бил си съжител на Илия, с когото моли непрестанно Христа Бога за всички нас.)

Житие на светия наш отец Методий, патриарх Константинополски († 846 г.)

Роденият в Сицилия Христов светител Методий приел монашески образ в младите си години и преуспявал в добродетелния живот. При царуването на иконоборeца Лъв Арменец той заемал длъжността апокрисиарий при светейшия Цариградски патриарх Никифор. Патриархът пратил Методий при папата в Рим с едно поръчение относно църковните дела. Той умишлено останал в Рим за дълго време, понеже нечестивият Лъв свалил от патриаршеския престол светейшия Никифор и поставил еретика иконоборец Теодот Милисийски, наречен Каситер. След кончината на Лъв и лъжепатриарха Теодот Методий се завърнал от Стария в

Новия Рим. В презвитерски сан той служил на Господа в правда и преподобие, непрестанно воювайки с иконоборческата ерес, която по това време особено се засилила: след Лъв Арменец царският престол бил зает отново от еретик иконоборец - Михаил Травлос, а за патриарси били избирани неблагочестиви хора.

Блаженият Методий поел велик подвиг, като започнал спор с еретиците и ги укорявал. Заради тая дейност нечестивият цар го предал на мъки и тъмница, както за това съобщава историкът Зонара. Той разказва, че в началото на царуването си Михаил Травлос се показал като милостив управник: освободил от тъмниците мнозина от светите отци, заточени от Лъв Арменец заради почитането на иконите, но по-късно, след доста време, отменил това добро дело, извършено от лицемерие, и без да крие злобното си нечестие, започнал гонение против православните. Той се опълчил с ярост против Методий и Евтимий, епископ Сардийски, без да споменаваме многото други, пострадали от него. Заради иконопочитанието той пратил Евтимий в изгнание, а Методий затворил в тъмницата на Акрит. Зонара описва така нечестието на Михаил Травлос: според думите му, той подражавал във всичко на цар Копроним; понеже благоволял към иудеите, заповядал да се пости в събота; като не вярвал във възкресението на мъртвите, осмивал надеждата за блажен задгробен живот; отнасял се с насмешка и към предсказанията на светите пророци; твърдял, че бесове не съществуват и не смятал за грях скверните плътски деяния; почитал предателя Иуда за светец и смятал, че той ще бъде спасен. Той ненавиждал книжовната мъдрост и възпрепятствал родителите да пращат децата в православни училища, та като изучат свещеното Писание, да не изобличат безумието му, а оставайки невежи и неуки, да следват еретическото му заблуждение. Така казва Зонара. Методий

мъжествено се противил на зловерния цар като мъдър пастир, сведущ в Божественото Писание, православните догмати и преданията на светите отци. Заради това като изповедник на истината понасял не само окови и тъмница, но дори и рани.

След смъртта на Михаил Травлос се възцарил синът му Теофил - наследник не само на престола, но и на зловерието на баща си, той предал на мъчения и смърт мнозина заради честното почитане на светите икони. Но обичайки ученията, той обновил запустелите цариградски училища и заповядал отново да започнат занятия. Той освободил от заточение и свети Методий, както разказва гръцкият историк Михаил Гликос. По чуден начин, казва той, Бог извел Методий от мрачната тъмница: поради любовта си към знанията Теофил често прекарвал времето си над книгите и веднъж в ръцете му попаднала книга, чието съдържание му било непонятно. Някой от приближените му споменал, че Методий, затворникът в Акритската тъмница, е известен с умението си да тълкува трудните за разбиране места в книгите. Царят веднага заповядал да му доведат свети Методий. След тяхната среща и беседа, той разбрал, че преподобният е мъдър мъж и го освободил от уважение към него.

Когато получил свободата, свети Методий отново встъпил в словесен двубой с еретиците, като ги учел да въздават на светите икони достойните чест и поклонение и с това отново предизвикал гнева на иконоборците. За дейността на свети Методий в защита на православието научил царят и силно се разгневил на Божия угодник, но скрил недоволството си за по-подходящо време. През тия дни гърците водели война със сарацините и царят трябвало да бъде при войската си. Тръгвайки към полковете, той взел със себе си и свети Методий, уж, от една страна, заради молитвата, а от друга - заради беседите върху писанието и разясняването на неясните въпроси, в които, както сам се убедил, свети Методий бил

много изкусен. В действителност царят взел със себе си Божия угодник от страх, че ако свети Методий остане в столицата, може да се зароди народно недоволство против иконоборците: народът обичал преподобния като свят мъж и учител, който прекрасно разбира не само от духовно управление, но и от гражданско. Затова царят не го оставил в столицата, а го взел със себе си. Но ето, че по Божието допущение измаилтяните победили гърците, унищожили почти цялата царска войска, тъй че царят едва успял да се спаси с бягство, заедно с малцината останали от полковете му. Тогава нечестивият цар излял върху свети Методий гнева, стаен дотогава в сърцето му:

- Бог даде победата на враговете ни - казвал Теофил, - защото сред нас има идолопоклонници.

Свети Методий възразил на това:

- Господ, поругаван от християните в светата Си икона, се разгневи на тях и допусна враговете да удържат победа.

Изпълнен с ярост, царят наредил жестоко да бичуват свети Методий и след това да го заточат на един остров: заповядал да го затворят заедно с двама разбойници в дълбока гробна пещера, където не проникваща слънчева светлина. Така свети Методий станал жив мъртвец, както Иона в утробата на кита, пребивавайки в земните недра и благодарейки на Бога. На един рибар било поръчано да му доставя храна, толкова оскъдна, колкото да не умре от глад; мъчителите искали да удължат живота на Божия угодник, а с него - и страданията му в гробницата.

През време на затворничеството на свети Методий, цар Теофил предал на мъчения заради почитането на честните икони двама свети изповедници - Теофан и Теодор: на лицата им направили надпис с нажежено желязо, свидетелстващ за тяхното поклонение на светите икони, а после царят ги пратил

на заточение. Пътят им минавал покрай острова, където в гробната пещера пребивавал Методий. Светите изповедници случайно срещнали рибаря, който носел храна на заточеника, и подробно разузнали от него всичко за Божия угодник. Като нямали възможност да се срещнат с него, понеже охраната им била много строга, Теодор и Теофан му написали следното приветствие, а рибарят се съгласил да го предаде:

“До живия, който като мъртъв седи в гробница, до земния, който посещава небесните страни, до носещия вериги пишат окованите с “начертани” лица.”

Като прочел пратеното по рибаря приветствие и научил от него за подвизите на мъчениците, свети Методий благодарил на Бога, задето им е дарувал такова мъжество. После на свой ред им отговорил на приветствието с такова писмо:

“Погребаният преди смъртта и окованият във вериги поздравява затворниците с “начертани лица”, които са записани на небесата в книгата на живота.”

Свети Методий останал в заточение до смъртта на цар Теофил и когато единият гроб приел истинския мъртвец, другият, подобно на кита, изхвърлил от утробата си пророк Иона, дарувал на света “живия мъртвец”. Когато смъртта склопила очите на Теофил, затворила нечестивите му уста и наложила мълчание на хулния му език, славният изповедник видял дневна светлина и отново отворил устата си за проповед на благочестието. След кончината на Теофил се възцарил синът му Михаил (III), и тъй като бил в невръстна възраст, управлявала майка му Теодора. Първа грижа на царицата бил църковният мир, напълно разрушен от иконоборството: от дните на първия цар иконоборец Лъв Исавър до смъртта на Теофил изминали сто и двадесет години. През това време Христовата икона била поругавана от християните и затова прогневеният Бог пращал големи бедствия на християнското

царство. През тези години сарацините завзели много християнски страни и отвели голяма част от жителите им в плен. Също тогава гръко-римската държава се разделила на две царства: преди това царят на Новия Рим, гръцкият владетел, управлявал и Стария Рим, така че Изтокът и Западът били обединени под скиптъра на един цар - гръцкия. Но поради разпространението на иконоборческата ерес, свързана с люти мъчения на много изповедници на благочестието, Западът се откъснал от властта на гръцките царе и поставил свой собствен цар. Затова гръцкият цар бил принуден да управлява само Гърция, но дори не цялата, защото Палестина със светия град Иерусалим, Сирия, Арабия и Египет с подчинените му области били завладени от сарацините. Всичко това Бог допуснал заради греховете на християните, изпаднали от благочестието в ерес и поругали светите икони. Осъзнавайки последното обстоятелство, благочестивата и изпълнена с боговдъхновен разум царица Теодора положила всички усилия да унищожи проклетата иконоборческа ерес, като утвърдила правоверието и върнала в светата Църква почитането на честните икони. Тя заповядала да бъдат освободени от тъмниците и върнати от заточение всички изповедници на благочестието, за да дойдат на събора в Константинопол, който трябвало да възвърне с подобаваща чест светите икони на храмовете. По тоя указ бил освободен от гробницата си и свети Методий. На патриаршеския престол, като мерзост на запустението на свято място, все още пребивавал лъжепатриархът Иоан, наречен Аний- еретик и влъхва, поставен от цар Теофил. Понеже светите отци не желаели да встъпят в общение с него, благочестивата царица Теодора лишила лъжепатриарха от престола му и го прогонила от Църквата. За голяма радост на всички православни по Божие благоволение на патриаршеския престол бил издигнат светият изповедник Методий.

Това въздигане на свети Методий, станало повече по Божий, отколкото по човешки избор, било предсказано много преди това от преподобния Иоаникий Велики, за което житието му повествува следното:

Игуменът на Ахавронския манастир Евстратий запитал веднъж преподобния Иоаникий:

- Отче, докога ще бъдат поругавани светите икони и докога ще продължава това положение, при което църквите запустяват, а се множат гонителите и като диви зверове похищават стадото Христово?

Светият отец отговорил:

- Почакай още малко, брате, и ще видиш проявата на силата Божия: църковното управление ще поеме някой на име Методий.

Озарен от Божествения Дух той ще ръководи Църквата според истината, ще изтреби ересите, ще укрепи Църквата с православните догмати, ще въдвори мир и единомислие, а тия, които се противят, ще смири десницата на Всевишния.

Това пророчество на преподобния Иоаникий се сбъднало ясно в свети Методий. След смъртта на цар Теофил той бил поставен за патриарх на Цариград като достоен за тоя висок сан, като здрав стълб на правоверието и непоколебимо утвърждение на благочестието, като украсен с мъченичеството Христов воин, избран от Бога и предопределен от прозорлив мъж за велико архиерейско служение. Свети Методий заедно с благоверната царица Теодора свикал в Константинопол поместен събор, който потвърдил догматическите определения на Седмия вселенски събор, състоял се при царуването на Константин и Ирина в Никея срещу иконоборците. Тия, които не приемали догматите

на Вселенския събор, свиканият от свети Методий поместен събор предал отново на анатема. Доставили радост на православните, обърнали църковния смут в мир, бурята и вълнението - в тишина, отците на събора внесли с голямо тържество през първата неделя на света Четиридесетница честните икони в Господнята църква. И настъпила голяма радост не само в Цариград, но и по всички места на земята, където имало православни християни.

Докато православните християни тържествували навред, завистта терзаела сърцата на онези, в чиито души била вкоренена иконоборческата ерес: това били вече низвергнатият от престола лъжепатриарх Аний и брат му Ареабор, който бил сенатор и заседавал в царските палати, а също и някои други велможи и хора с по-нисък ранг. Като не знаели какво да предприемат, в злобата си те замисляли как да оклеветят свети Методий. Еретиците подкупили със злато една единомислена с тях знатна жена - синът бил главен консул в Смирна, - за да отиде при царицата и възпитателите на младия цар и да им съобщи, че новопоставеният патриарх Методий уж блудствал с нея. Клеветниците сметнали, че ще им бъде по-удобно да хулят както учението на свети Методий, защитаващ почитането на честните икони, така и самите икони, ако им се удаде да опозорят патриарха, като пуснат лош слух за него и очернят името му. Подучената от еретиците жена отишла при царицата и възпитателите на младия цар и открито пред всички наклеветила свети Методий и обвинила невинния мъж. За да приемат клеветата ѝ за истина, тя плачела, сякаш била претърпяла насилие от новопоставения патриарх. Те се учудвали на тая постъпка на първосвещеника, породила голям съблазън; мълвата веднага плъзнала из града, смущавайки православните и доставяйки радост и тържество на нечестивите. Еретиците се надсмивали над православните:

- Ето какъв патриарх имате, ето кого следвате.

Когато клеветата стигнала до самия свети Методий, той недоумявал откъде можело да дойде тя. Имайки чиста съвест, в душата си се радвал на незаслуженото бедствие, но наред с това се огорчавал, като виждал тая голяма съблазън за народа и насмешките на еретиците над православните. Как постъпил Христовият светител, мъж с невинни ръце и чисто сърце, опазил от майчина утроба непорочна чистотата на тялото си? Желаейки не толкова да очисти себе си от лъжливото обвинение, колкото да отклони съблазънта от Църквата и да затвори лъжливите уста на еретиците, патриархът решил да пожертва свяна си и да открие неизвестния никому дотогава недъг, от който страдал и който ясно разкривал неспособността на първосвещеника към плътски грях. Той пратил да кажат в царските палати, че иска справедлив съд, който да разследва делото между него и оная жена. Когато се изправил пред съда, състоящ се от честни хора, не пожелал да спори с безсрамната жена, а поискал по неоспорим начин да засвидетелства своята невинност, убеден от настъпилата необходимост да престъпи природния си свян, чието спазване било особено задължително за човек от неговия сан. Затова светейшият Методий разкрил “тайното място” на тялото си, което било обхванато от болест, така че крайната плът била като че умъртвена. Всички узнали колко лъжлива била клеветата на жената, понеже видели, че не е възможно за толкова болен човек да извърши плътски грях. Православните се зарадвали, че е премахната съблазънта в Църквата и е снета клеветата от синовете на благочестието. А еретиците се покрили със срам и нечестивите им уста замлъкнали, тяхното зло се обърнало върху тях и насмешките донесли посрамване и унижение за тях самите.

Когато съдиите попитали светителя откъде има тоя недъг, той разкрил и причината за него, която дотогава също не бил споделял с никого:

- Когато бях пратен от светейшия патриарх Никифор в Рим и останах там, по действието на пакостника на плътта, ангела сатанин, бях нападнат от силно плътско желание, съчетано с възбуждане на плътските членове. Много дни и нощи се борех с похотната страст, като се изнурявах с пост и бдение и умъртвявах себе си с многобройни трудове. Но въпреки това страстта не ме оставяше и понеже ми се струваше, че вече съм близо до падението, със сълзи паднах пред светия върховен апостол Петър, като се оставях на неговата помощ и просех от него милост. Молих го с даруваната му от Бога благодатна сила да ме избави от плътското изкушение и така да не допусне да се оскверни тялото ми, осветено за чистота. Скърбях много и когато за кратко се унесох в сън, ми се яви свети Петър и докосна с десницата си тайните части на моето тяло. От допира му усетих силна болка, сякаш някой с огън изгори болното място, и силно извиках. А апостол Петър ми рече: “Отсега нататък вече няма да изпитваш плътско греховно изкушение.” Веднага се пробудих от сън и се намерих с тая увреда, която вече видяхте.

Тоя разказ на свети Методий умилил съдиите. Те го признали за невинен, а оная жена заповядали да бъде наказана, за да каже кой я подучил да оклевети невинния и чист Божий архиерей. И веднага се явили палачи, за да я отведат на мъчения. Тя, като видяла меча, запаления огън и острите железни пръчки, силно се уплашила и открила истината: назовала имената на всички, които я наели и подучили, казала и за многото получено от тях злато и посочила мястото в дома си, където го била скрила. Съдиите пратили в дома на жената доверени слуги и те наистина намерили златото, което донесли в съда. Съдиите произнесли смъртна присъда както за жената, така и за ония, които я подучили да оклевети свети Методий. А светият патриарх, който с незлобието си бил верен и истински последовател на

Господа, не само не допуснал изпълнението на смъртната присъда, но дори освободил враговете си и от определените им мъчения. Той само им наложил наказанието на всички големи празници със запалени свещи да преминават от Влахернската църква на Пречистата Богородица до съборната църква на света София и тук при дверите на храма да изслушват анатема, и това се изпълнявало. Тогава замлъкнали хулните еретически уста и иконоборческата ерес била напълно унищожена с Божията благодат, с молитвата и непрестанното радение на Божия угодник, светейшия патриарх Методий, който излязъл от причинените му незаслужени беди покрит с още по-голяма слава.

Но на враговете му не било дадено това, което просел Давид за съгрешаващите: “изпълни лицата им с безчестие, та да потърсят Твоето име, Господи!”. Заслепени от злоба и с окаменяло сърце, към първите си злодеяния те присъединили нови, не по-малко лоши. Лъжепатриархът Иоан, наречен Аний, виновникът за всички злини, бил пратен да се поклони в един манастир. При своето пребиваване там, виждайки светите икони на Спасителя Христа, на Пречистата Богородица и светите ангели, обновени от благочестивите ревнители след иконоборческото разорение, Аний заповядал на дякона си да изболе очите на светите икони. Дяконът изпълнил заповедта. За това известили благоверната царица Теодора. Ревнувайки за Христа Бога, тя наредила първо да изболат очите на самия лъжепатриарх, но после склонила пред молбите на някои сенатори и заменила първото наказание с бичуване. Тя заповядала да нанесат двеста удара с бич на лъжепатриарха, достоен за безкрайни мъки и множество смърти, понеже, докато бил на власт, измъчвал до смърт много праведници и дори докато бил в заточение, не преставал да предава на безчестие светите икони.

А светейшият патриарх Методий след всички църковни

смутове и злострадания, понесени заради Христовата икона, прекарал остатъка от живота си на църковното кормило в мир и тишина, украсявайки Цариградския патриаршески престол с ангелското си лице и ангелоподобното си житие, като ръководел стадото на словесните Христови овци към истината и го насищал с храната на боговдъхновените учения. Под негово влияние нараснало почитането на светите икони, в които се почитали изобразените върху тях първообрази. Наред с това той се грижел в Цариград отново да се въздава достойна почит на честните мощи на Божиите угодници: в дните на владичеството на иконоборците честните мощи били поругавани, както и иконите - те бивали заплювани, тъпкани с крака, влачени и поругавани по улиците, хвърляни в блата и торища, а понякога ги горели или хвърляли във водата, за да ги унищожат. Недокоснати останали само ония мощи, които благочестиви ръце успели да скрият в земята. Станало така, че в Цариград повече не се и споменавало за мощите на светите Божии угодници. Затова Христовият светител положил всички усилия отново да обогати града с честните мощи и да научи православните да ги почитат по достойнство. Преди всичко той тържествено пренесъл в столицата от мястото на първоначалното им погребение мощите на преподобния Теодор Студит, които се запазили нетленни осемнадесет години след преставянето му. После пренесъл в Цариград честните мощи на патриарх Никифор, погребан на мястото на заточението му; за това пренасяне подробно се разказва на 13-ия ден от март. Накрая той приготвял за цариградската църква като драгоценно съкровище и нетленни мощи своето многострадално и осветено с чистота тяло: той вече наближавал кончината си, която и сам предвидил, и за която получил предсказание от преподобния Иоаникий. Предсказал отначало патриаршеството му, по-късно той предсказал и кончината му. Те двамата, надарени от Светия Дух с прозорливост, предвидили кончината един другиму, както се

говори за това в житието на преподобния Иоаникий. На петата година от царуването на Михаил светият патриарх Методий прозрял, че наближава преподобният Иоаникий да се престави в Господа и отишъл при него с целия си клир, молейки го за последна благословия и молитва. Преподобният Иоаникий беседвал с патриарха, поучил дошлите с него в православната вяра, и му предсказал, че и той скоро ще премине от временното във вечното житие. После, след молитва и последно сбогуване, те се разделили. Патриархът се завърнал, а преподобният Иоаникий останал в килията си, молейки се и подготвяйки се за кончината си. На третия ден след това преподобният се преставил в Господа (4 ноември), а седем месеца по-късно, през 14-ия ден на юни, починал и светейшият патриарх Методий. Така се сбъднало пророчеството на преподобния Иоаникий, че и патриархът скоро след него ще иде във вечността.

Смъртта на свети Методий предизвикала голяма скръб и плач в цялата константинополска църква, лишила се от такъв велик отец и всемирен светилник. Той бил погребан с почести, подобаващи на високия му живот и служение на архиерей. Свети Методий водил Христовата Църква четири години и три месеца, а после преминал във вечния живот. Причислен към лика на светите иерарси, той се преставил на Пастиреначалника и великия Архиерей, преминал небесата, на нашия Господ Иисус Христос, от всички светии прославян Бог, Комуто и от нас, грешните, да бъде чест и слава с Отца и Светия Дух сега и всякога и во веки веков. Амин.

Тропарь святителя Мефодия

глас 4

Правило веры и образ кротости,/ воздержания учителя/ яви тя стаду твоему/ Яже вещей Истина. / Сего ради стяжал еси смирением высокая,/ нищетою богатая,/ святителю Мефодие,/

моли Христа Бога// спастися душам нашим.

Кондак, глас 2:

На земли подвизался еси яко безплотный, и небеса наследовал еси Мефодие, яко изъяснивый в концех икон поклонение: в трудех бо и болезнех вящше пребыв, не престал еси дерзновением обличая отметающыяся иконы Христовы.

(Подвизавал се на земята като безплътен, си наследил небесата, Методие. Изяснил поклонението на иконите, си пребивавал търпеливо в трудове и страдания и не си преставал с дръзновение да изобличаваш отричащите се от иконите Христови.)

buditeli.info © 2017